

Štev. 5.

V Ljubljani, 1. velikega travna 1908.

Leto IX.

Ob golobčkovem grobu.

1.

Kot gredica, posejana
z zlatimi cvetovi,
z biseri rosice čiste —
tvoj je grobek tih . . .
In nihče ne ve, kaj sniva
meni tu pod črno grudo,
koliko pravljič pomladnih,
lepih, mehkih sanj.

Penica le zlatokljuna
čevrlja mi ob gomili,
rada dala bi pravljičice,
sanje lepe mi nazaj.
Ali s kljunčkom morala bi
grob mi črni prekopati,
morala po vodo zlato
k viru bi mi živemu.

S kljunčkom bi že prekopala
penica mi grob globoki,
a golobčka ne zbudi več
kaplja vira živega.
V veke sanjal bo golobček,
z njim pravljič moje lepe,
penica le bo jih pela,
da ne čuje jih nihče . . .

2.

Ozrla se rožica prva
pomladi v obraz je svetel,
a tožna povabila takrat
glavico do mehkih je tal.

Metuljček zlat plava v daljave,
in rožica mu šepeta:
„Ah, rada bi s tabo v poljane,
vesela bi rada bila!

A domek moj tihi je grobek,
golobček naš v veke v njem spi,
in Marta je z njim pokopala
prelepe, mladostne vse dni.

Ko v čaši trepeče mi rosa
na grobek sèm Marta prispe —
na meni, v očescih nje rosa,
je žalostno njeno srce . . .“

Metuljček hiti . . . Na daljne poljane
ponese povest to s seboj,
in morda otožne še bodo
v poljanah vse rože nocoj . . .

3.

Kjer Krka tiha mi šumi,
pel slavec je na glas,
odpeval valček mu zelen
ob gozdu tisti čas.

Pogledal tuintamkaj je
kralj palček izza vej,
in pela je Trnjulčica
sred tihih, rožnih mej . . .

Zaspal golobček je tačas
in ni se zbudil več . . .
in več potem ni slavec pel
in valček ne šumeč.

Ni več smejal se Palček-kralj,
v kristalni šel je grad;
kraljičica Trnjulčica
je k rožicam šla spat.

Kopali škrateljčki so tri
na trati grob samo,
golobčka, bratca svojega,
vanj v jutru poneso . . .

4.

Taščica sedla na grob je,
prišel mnog ptiček je zlat,
mrtvega bratca iz loga
prišli so grob obiskat.

Enkrat pač grulil golobček
z njimi je pesem lepó
bratcem na veji zeleni
bilo lepó je, mehkó . . .

Tamkaj pod hrastom visokim
teče studenček, šušti,
tamkaj na večer si ptičke
vmivajo solzne oči . . .

Pesemco so mu zapeli
tiho, otožno takrat:
žalosten grobek je mrzli,
lepa zelena pomlad.

Tiho na grobu solzijo
bratci veseli se zdaj,
potlej pa daleč hitijo
v tuji, samotni gjaj.

V letu godi se to enkrat,
kadar priplava pomlad,
kadar najlepše dehtijo
rože sred širnih livad.

5.

Saj vem, da v grobu tihem
ne spiš, golobček moj,
saj vem, da Vila gorska
te vzela je s seboj.

Pod goro belo dvorec
Škrlatice stoji,
v njem posteljica zlata —
tam solnce zlato spi.
Ob posteljici zlati
kraj solnca zdaj bediš;
v srebrnem jutru solnce
z gruljenjem zdaj budiš.

Pozabil zdaj si name,
pozabil srečnih dni;
kaj mar ti Marta mlada,
če za teboj ihti!
Le enkrat še mi pridi,
na ramo sedi mi,
pa če ti za menoj je
hudo — povedi mi!

Zaman odpiram okno
in kličem te nocoj,
molči pod oknom tiho
tvoj grob, golobček moj! . . .

6.

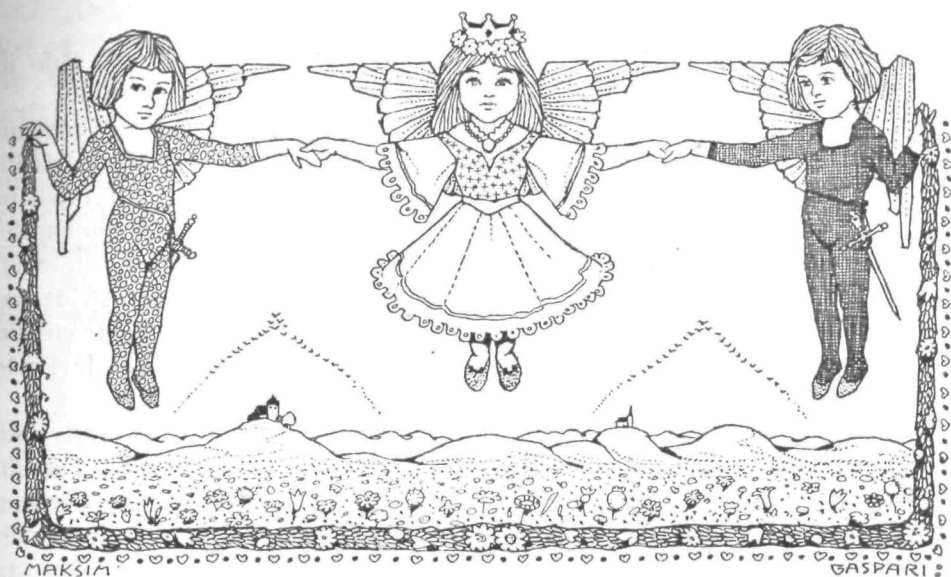
Še vedno sadila ti bodem cvetic,
na grobek marjetic, kresnic in zlatic,
ko vesna prismeje se k nam na zemljó,
da tebi bo tudi cvetela lepó.
Golobček moj, bil si prijatelj mi zvest,
kot nima ga lepa nobena povest;
presanjala lepe mladostne sva dni,
pravljice prekrasne, ki več jih zdaj ni,
ki več jih zdaj ni — ah, več jih ne bo,
dokler, ti golobček, boš spal pod zemljó.

Pretekla so leta, odkar te več ni,
in v letih zbežali so mladi mi dni;
šle punčke v Sneguljčice zlati so raj,
igračke vse moje šle k Palčkom nazaj.
Igrale vse grobu stojim pod večer,
šepeče mi pravljic skrivnostnih spet vir,
na licu začutim spet kljunček jaz tvoj,
in k licu se stiskaš, golobček ti moj —
in spet sem otrok . . . A srce je težkó,
da bi se na grobu zjokala gorkó . . .

Zato ti sadila bom vedno cvetic,
na grobek marjetic, kresnic in zlatic,
da nikdar, golobček, pozabljen ne boš,
ne v srcu, sred mehkih pomladnih ne rož . . .

Jos. Vandot.

Dedkov god.

Spisal *Borisov.*

Isto jutro so Ogrinčevi otroci vstali nenavadno zgodaj. Prvi je bil Ivan, ki je zbudil kmalu svoje bratce in sestrice, in sicer prav izlahka: vsakega je iz prijaznosti malo vščipnil v lice in mu nekaj pošepetal na uho. Brez obotavljanja so ostavili svoje gorke posteljice in se opravili.

Potem pa ni bilo konca šepetanju in dirjanju semintja. Ivan, ki je že tretje leto okušal sladkosti in bridkosti šolskega življenja, je spravil svoje bratce in sestrice v kotiček k peči in jim nekaj naročal. Lojzku pa ni bilo kaj mar Ivanovih besed, zato je rajši privlekel v sobo konjička, lesenega seveda, ki se je zibal na njem. Razume se, da je spotoma prevrnil par stolov, kar materi ni bilo prav všeč. Tudi Rezike niso zanimale Ivanove besede. Pestovala je pri peči svojo punčko in jo izpraševala vsakovrstne reči ter zopet odgovarjala namesto nje. Dajala ji je tudi kruha za zajtrk, ki ga je pa seveda nazadnje tudi sama pojedla z izgovorom in s tolažbo, da punčka ni lačna.

Lojzek in Rezika torej nista bila še za resne pogovore, ki jih je imel Ivan s Tončkom in Pavlo pri peči. Ta dva sta bila že malo bolj pri pameti, zlasti Pavla, ki je bila starejša od Ivana. Tonček se je sicer ubijal še z *i* in *u*, vendar bi spravil s svojo prebrisano glavico kmalu Ivana in Pavlo v koš. Kar je deček enkrat slišal, mu je ostalo v glavi kot pribito, kar se pa zlasti o Ivanu ni moglo reči...

Tonček, Pavla in Ivan so imeli torej nekaj skrivnega med seboj. Kaj, zveste takoj.

Pred nekoliko dnevi so čuli od matere, da bo dedkov god. Kdo je bil bolj vesel te vesti kot Ogrinčevi otroci! Gotovo sam dedek ne!

Ivan je hitro nato, ko je slišal, da bo dedkov god, hitel k sosedovemu Pavletu, ki je hodil v mestne šole, s prošnjo, naj mu zloži kratko voščilo. Pavle je to prav rad naredil; še ponudil se je, da naredi tudi Pavli in Tončku. Rekel mu je, naj pride spet čez kake pol ure, da vse lepo napiše.

Otroci so bili jako veseli lepih voščil, ki jih je napisal Pavle, in začeli so se skrbno učiti. Tonček je že naprej računal, kaj vse dobi od dedka. Kot nalašč je bilo v voščilu vse, kar je Tonček najbolj ljubil. Njegovo voščilo je bilo v vezani besedi, zakaj Tonček je ljubil posebno pesmi, kar je Pavle dobro vedel.

Odkar so imeli v rokah voščila, ni bilo konca godrnjanju in prerivanju. Če je Tonček malo preglasno ponavljal svoje voščilo, je dobil hitro opomin — sunek v hrbet, češ: molči, ni še časa! Hoteli so narediti vse na skrivnem, da bi bil dedek bolj iznenaden. Skrivali so se po vseh kotih in pravili drug drugemu svoje voščilo. Pavla in Ivan sta se lahko naučila, ker sta znala oba brati. Tončku pa je bilo malo težje. Nosil je sicer tisti listič s seboj, ki mu pa ni kaj prida pomagal, če je spomin oslabel. Večkrat je držal listek celo narobe, tako da so stale črke na glavi. Nekoč ga je celo zamenil z nekim očetovim računom, kar bi imelo lahko slabe posledice, da nista Ivan in Pavla zapazila tega o pravem času.

Danes zjutraj so imeli zadnjo izkušnjo. Poizkusili so najprej v spalni sobi, potem so se pa zbrali pri peči. Šlo jim je že prav gladko — pa saj ima skoraj priti že dedek od sosednih, kamor je šel že na vse zgodaj kramljat s svojim vrstnikom, sosedovim dedom.

Ravno Tonček je hotel še enkrat zdrdrati svoje voščilo, ko se nena doma odpro vrata, in v sobo stopi dedek. Kot na povelje skočijo vsi trije na sredo sobe pred dedka, in Ivan začne svoje priučeno voščilo. Bilo je kratko, in dobro se je odrezal. Pravtako tudi Pavla.

„A tudi ti znaš kaj povedati?“ reče hitro dedek, ko vidi, da je Tonček odprl usta, pa nekaj premišljeval. Dečku pa ni šlo tako hitro z jezika kot Ivanu in Pavli. Slednjič je vendarle začel:

„Vi ste moj Tonček,
jaz pa vaš ...“

„Oho!“ se začudi dedek. Tonček je obstal; zmotil se je ... Kmalu bi bil povedal veliko neumnost, da je on dedek. Zato začne hitro še enkrat:

„Vi ste moj dedek,
jaz pa vaš Tonček;
rad imam medek
pa tudi bonbonček.
Najrajši pa Vas imam,
odkar Vas poznam!
Zato bi Vam toliko
let še želel —
kolikor v panjih
imate čebel!“ —

„Dobro, dobro, Tonček, samo malo preveč bi bilo to,“ reče dedek. Vsi se zbero okrog Tončka, ki je tako krepko govoril, ko je prišel na pravi tir. Oče in mati sta govornika malo presenetila, ko sta se prikazala pri vratih, zato se je menda tudi zmotil v začetku.

Pa to ni bilo nič hudega. Tonček je zadel v dedkovem srcu pravo struno. Bil je tako vesel, da je ukazal prinesti na mizo najlepše medeno satovje, ki ga je jeseni vzel čebelam. Pa tudi bonbončkov se seveda ni manjkalo.

Glavno pa je bilo tisto veselje, ki je zavladelo v dedkovem srcu, videč, kako dobre vnuke ima. In tako veselje se ne da preplačati!

Rdeča kapica.

Napisal *Fr. Brinar.*

deča kapica je bila brhka, dobra in vesela deklica. Njena mati Marijana je bila vdova. Živeli sta skupaj v hišici, ki jo je jima dal v najem bogati in bahati posestnik Vid. Mati je pridno predla, deklica je pa nosila v mesto prodajat platno in cvetice. Bogati Vid je imel muhastega in porednega sinčka Petrčka. Ta paglavec je bil vedno umazan in kuštrav, niti nogavice si ni hotel popraviti, če mu je zlezla na peto. V šolo ni hotel hoditi. Dejal je: „Mi smo bogati, meni ni treba hoditi v šolo.“ Če je Rdeča kapica veselo prepevala, se je jezil ter je zahteval, da bi utihnili. Niti ptičjega petja ni imel rad. Rekel je, da se ptičke ves dan derejo.

Dobra Rdeča kapica ga je ljubko nagovarjala, naj se umije in počese, Petrček se je pa začel kisati, češ, da je voda premrzla in da glavniki preveč lasa. Zatožil je Rdečo kapico pri svojem očetu, češ, da ga zmerom draži. Oče Vid se je potegnil za sinčka. Še udaril bi bil Rdečo kapico, da ni stopil vmes gozdarski vajenec Janko, ki je imel deklico posebno rad. Za Jankota ni nihče vedel, odkod je prišel in kdo je. Rad je zahajal k Rdeči kapici in njeni mamici. Nosil jima je cvetic, ki jih je deklica potem v mestu dobro prodala. Deklico je naučil lepih pesemc, in večkrat sta skupaj pela. Ko je nekoč povedal Rdeči kapici, da bo moral iti proč iz tega kraja, je bila žalostna in prosila ga je, naj rajši ostane pri nji in njeni mamici, in da se bodo že kako preživeli.

Gozdar Jože, pri katerem je bil Janko, se je ženil s svojo nevesto Jerico. Svat, ogrnjen z dolgo suknjo in okrašen s šopki, pride tudi Rdečo kapico povabit na Jožetovo svatbo. Medtem, ko je svat slovesno vabil, je

splezal Petrček kar na mizo, nedostojno bingljaj z nogami, nazadnje je pa svata sunil odzadaj, da je padel po tleh. Petrček se je pa skrnil pod mizo in kazal osle.

Nekega dne je Marijana naložila v košarico steklenico vina in kolač ter je naročila Rdeči kapici, naj nese kolač in vino babici, ki je stanovala čisto sama daleč v gozdu. Pred odhodom jo je še opozorila, da je ušel velik volk, ki ga je imel gozdar Jože priklenjenega. Varuje naj se ga in hitro hodi. Rdeča kapica zatrjuje, da se volka nič ne boji. Saj jo imajo vse živali rade, tudi Jožetov volk jo ima rad, še iz roke ji je večkrat jedel, ko je bil še priklenjen.

Veselo prepevaje se napoti Rdeča kapica k babici. V gozdu položi košarico na tla ter steče po gozdu nabirat cvetk, da bi za babico povila šopek. Medtem pa pride poredni Petrček ter ji izmakne iz košare polovico kolača. Kako si je tlačil kolač v usta in kako škodoželjno se je smejal ta grdu!

Komaj je odnesel pete, je že prišla Rdeča kapica s cvetkami nazaj. Sedla je, da bi povila šopek. Ker je bila pa ~~trudna~~, položi glavico na mah ter sladko zaspi.

Ko deklica mirno spi, se prikaže krasna gozdna kraljica. Na njen migljaj priplavajo Vile z razpletenimi lasmi, oblečene v dolge halje ter rajajo okolo speče deklice. Vile odstopijo. Zdaj pristopi — Janko, oblečen kot kraljevič. Poklekne k deklici in jo prime za roko.

Rdeča kapica šepeče v spanju: „Janko! Ali si ti kraljevič? Pogledj gozdne Vile, kako mi s pajčelani namigavajo, ah, kako je lepo!“

Janko: „Ali me imaš rada?“

Rdeča kapica: „Pa še vprašaj? Jako rada te imam.“

Janko: „Ali hočeš v moj grad in biti moja žena?“

Rdeča kapica: „Oh, jaz sem le uboga Rdeča kapica! Ti lahko dobiš bogato in lepo gospo.“

Janko: „A jaz hočem le tebe, ker si bogatejša od vseh; ti imaš dobro in čisto srce, in to je več vredno kot zlato in biseri.“

Rdeča kapica: „In jaz bom smela vse ubožne ljudi obdarovati?“

Janko: „Gotovo!“

„Prenehati že morajo sanje,“ se oglasi gozdna kraljica.

Janko odstopi, gozdna kraljica in Vile izginejo, Rdeča kapica se prebudi. Sram jo je in vest jo peče, da se je tako zakasnila. Vzame košarico in šopek. Kako se ustraši, videč, da manjka polovico kolača. Brž hiti dalje.

Gozd zopet oživi: oglasijo se razne živali, kakor hrošči, ptice itd., prikaže se vdruči gozdna kraljica, palčki prikorakajo, zaplešejo, prevračajo kozolce; zopet priplavajo Vile ter rajajo, nazadnje pride gozdni kralj z dolgo belo brado.

Medtém, ko je Rdeča kapica spala, je volk pridrvil k babici ter jo je požrl. Dal si je na glavo njeno belo avbo ter legel v posteljo. Ko pride Rdeča kapica, se ji zdi vse to silno čudno. Plašno vpraša: „Babica, tako velike oči imaš!“ Volk: „Da te bolje vidim.“

Rdeča kapica: „Babica, tako velika ušesa imaš!“

Volk: „Da te bolje slišim.“

Rdeča kapica: „Babica, in tako velika usta imaš!“

Volk: „Da te lahko požrem.“

Hlastne in požre Rdečo kapico.

Zdaj pride gozdar Jože s puško. Za ušesa privleče s seboj porednega Petrčka. Ko je po gozdu iskal svojega ubeglega volka, je zalotil dečka, ko je ravno razdiral gnezda. Jože zasliši volkovo smrčanje in takoj ve, kaj se je zgodilo. Petrčka nažene, naj steče po Jankota in po kmete, ki naj pridejo

oboroženi na pomoč.

Janko je brž tukaj. Za njim pridejo kmetje, oboroženi z raznim orožjem.

Jože in Janko stopita v sobo, oprezno prerežeta spečemu volku trebuh ter rešita iz njegovega trebuha še živo Rdečo kapico in babico.

Volk se začne gibati, poskoči in hoče odbežati v gozd. Toda Jože pomeri in ustrelj nanj, kmetje planejo za njim ter ga čisto pobijejo.

Ko je volk poskočil iz postelje, se je Petrček tako ustrašil, da je kar na tla padel; mislil je, da je itak že v volkovem trebuhu. Odslej je bil malo pridnejši; umival se je in česal. Če ni bil priden, ga je takoj Rdeča kapica ostrašila, da ga bo volk požrl, in to je vselej pomagalo.

Iz mesta prinese županova hišna Katrica novico, da se kraljevič ženi ter da je izrečno zaukazal, da mora na njegovo svatbo tudi Rdeča kapica.

Poslal ji je prekrasno obleko za svatbo, in Katrica ima naročilo, da jo obleče v to obleko.

Kako krasna je Rdeča kapica v dragoceni obleki! Že prihaja svat, lepo oblečen in okrašen s šopki, da bi spremil Rdečo kapico na kraljevičevo svatbo. Rdeča kapica se pa ravno spomni, da bi jo imel ta dan obiskati Janko. Zato reče svatu: „Rdeča kapica ne more biti za družico, ker danes pride njen Janko in ga ne more samega pustiti.“

„Tu je tvoj Janko!“ reče kraljevič ter stopi pred Rdečo kapico. Silno se deklica začudi, kraljevič pa reče: „Tvoj Janko je obenem tudi kraljevič te dežele. Ti si tako dobra, pridna in vesela; zato postaneš njegova nevesta in kraljična.“

Rdeča kapica: „Janko, ti si kraljevič? O tem mi nisi nič povedal.“

Janko: „Izkušal sem te, če bi me ne hotela imeti rada kot ubožnega Jankota.“

Šli so v cerkev, kjer je postala Rdeča kapica kraljevičeva žena. Na svatbo so bili povabljeni vsi, ki so imeli Rdečo kapico radi, in tudi Petrček.

Zdaj si oglejmo sliko! V sredi vidimo kraljeviča in Rdečo kapico v svatovski obleki in s krono na glavi. Pred njima sede palčki, za njima so razvrščene Vile z gozdno kraljico v svoji sredi. Za gozdno kraljico stoji gozdni kralj z dolgo belo brado in s smrekovo vejico v roki. Na desni stoji poleg volka Petrček s kosom kolača v roki.

Ravno tako se drži, kot se je držal takrat, ko je Rdeči kapici izmaknil kolač. Za volkom stoji Jože ter meri s puško. Vidimo tudi babico z belo avbo na glavi, Jerico, Katrico in kmete, ki so volka pobili na tla. Marijane, enega kmeta in s šopki okrašenega svata pa ni na sliki. Takrat, ko so se šli igralci slikat, so ti trije morali, žal, ostati doma. Prva dva sta imela influenco, svatu se je pa pod nosom naredila velika krasta. Brke, ki jih je imel kot igralec, so se mu bile namreč tako vrasle, da jih je komaj popipal, in zaraditega mu je tam, kjer so bile poprej brke, zrasla krasta.

Naj še omenim, da vsi ti igralci in igralkе hodijo zdaj pridno v šolo. Gozdna kraljica, gozdni kralj in volk bodo kmalo izstopili iz šole; nekaj osobja je iz drugega razreda; kraljevič, ki ni nihče drugi kot naš znani „šolski Tonček“, Rdeča kapica, babica, Petrček in palčki so pa še vsi v prvem razredu.

Da bi kdo Petrčka po krivici ne obsojal, moramo poudarjati, da je bil samo v igri poreden, v šoli je pa prav priden, umit in počesan. Rdečo kapico bi rad pa še enkrat igral; pravi, da zato, da bi se zopet najedel dobrega kolača.

Mladi fizik.

Piše J. N.

V.

islite li, da so bili naši vojaki sramotno premagani? Kaj še! Ako je bil konec vojne takoj, ko so postali mokri, je bil zaraditega, ker so dosegli svoj namen. Sultanu so hoteli vzeti posestvo, sultanu petelinu so tudi vzeli posestvo. Izpulili so mu krasni rep, kar je Urško tako razjezilo, da jih je oblila. Kaj pa je to, če so bili mokri? Saj človek si prave bitke brez dežja niti misliti ne more.

Kaki junaki bi bili, ko bi vrgli puško v koruzo le zaradi take plohe?! Naši vojaki pa so celo napravili parado na čast boginji dežja. Z uplenjenimi peresi na klobuku so defilirali mimo gospodinje oskubljenega petelina. Pozdravili so jo in ji čestitali, da je imel njen petelin tako lepo perje. Razume se, da so morali pri tem pokazati hitro podplate. To pa ni bil beg; tekli so le iz stvarnih ozirov. Ako bi kdo le izkušal pobegniti, bi ga takoj ustrelili. Še celo na Slavka so prežali, ker se ni udeležil vojne; kakor mačka na miš, tako so oni pazili nanj. Da bi jim prišel hitro v roke, so celo postavili stražo na dvorišču. Slavko pa je prišel vseeno k meni, ker je straža zatisnila obe oči, ko je šel mimo. Takrat namreč je bil na straži njegov najboljši prijatelj Janko. Kakor vidite, so bili ti časi jako burni in nevarni, a Slavko se vseeno ni dal motiti v svojem delu, v svojih poizkusih.

„Mislil sem si,“ mi reče, „da poznam vse, kar se more poznati o elektriki. Po večkratnih poizkusih sem pa nekaj opazil, česar si ne morem razlagati.“

Močno je obdrgnil pečatni vosek in ga približal elektroskopu.

„Glejte! Čeravno se ne dotikam obroča, so listki razkoračeni in se razkoračijo tembolj, čimbolj približujem palico obroču, ko jo pa odstranim, zopet padejo. Elektroskop postane, kakor vidite, na ta način električen, pa le za toliko časa, dokler je v bližini električno telo. Dolgo sem premišljal o tem, a do zadovoljive razlage nisem mogel priti.“

„Do kake razlage si pa prišel?“ ga vprašam, ker me zanima vedeti, kako si mlad človek izkuša ustvarjati pojme.

„Mislil sem si,“ mi začne razlagati, „da skoči elektrika od palice nevidno na elektroskop, od katerega pa zleze po zraku nazaj na palico, ko se ta oddalji; palica bi tedaj vlekla elektriko za seboj. Ta razlaga mi pa ne ugaja, ker si potem ne morem misliti, kako ostane elektrika na elektroskopu, če se ga dotaknem s palico.“

„Prav je, da nisi zadovoljen z njo. Kakor hitro nasprotuje razlaga kaki prikazni, se jo mora ovreči in na njeno mesto postaviti novo, boljšo. Da dobimo pa pripravno razlago, moramo napraviti še nekaj poizkusov. — *Glej, elektroskopovi listki so razkoračeni, ker držim blizu električno palico.* Kakor hitro se pa s prstom dotaknem obroča, padejo listki. Ne pomeni li to, da je ušla elektrika iz elektroskopa?“

„Da!“ mi je pritrdil.

„Pazi sedaj!“ sem nadaljeval. „Dasiravno sem odstranil prst in dasiravno držim električno palico še vedno na tistem mestu, nočejo iti listki narazen. Ali ni to čudno?“

„Res je čudno,“ mi je zopet pritrdil.

„Sedaj pa odstranim električno palico. Kaj vidiš?“

„Vidim, da so se listki razkoračili. Odkod je pa dobil elektroskop elektriko?“ vpraša.

Namesto da bi mu odgovoril, sem vzel še drugi elektroskop in v obroč vsakega sem vodoravno vtaknil kovinsko palico. Elektroskopa pa sem postavil drug poleg drugega, tako da sta se palici, stoječi v premi črti, dotikali in na ta način tvorili pravzaprav eno dolgo palico.

„Približaj sedaj prostemu koncu ene palice pečatni vosek,“ mu rečem. „Vidiš, listki obeh elektroskopov gredo narazen, kakor hitro pa odstraniš pečatni vosek, padejo zopet skupaj. Ako odstranim drugi elektroskop, preden odstraniš vosek od prvega, ostaneta oba električna. Kake vrste je pa njih elektrika? Da to zvem, hočem približati palici vsakega elektroskopa pečatni vosek. Listki prvega elektroskopa zlezejo skupaj, listki drugega se pa še bolj razkoračijo. Kaj pomeni to?“

„To pomeni, da je elektrika v enem elektroskopu drugačna od elektrike v drugem; v enem je pozitivna, v drugem pa negativna,“ mi odgovori mladi učenjak.

„Prav praviš. V katerem elektroskopu pa je pozitivna elektrika?“

„V prvem,“ mi odgovori, „ker padajo listki skupaj, ko približate elektroskopovi palici negativno električni pečatni vosek.“

„Res je! V tem slučaju padejo listki skupaj, ker teče pozitivna elektrika proti negativni na pečatnem vosku, ki bi se rada združila z njo. Ravno narobe je pa z elektriko v drugem elektroskopu. Ona se hoče, kolikor ji je mogoče, odstraniti od voska. Pazi sedaj! Kaj se pripeti, ko postavim elektroskopa v prvotno ležo?“ ga vprašam.

„Listki obeh elektroskopov so padli, oba elektroskopa sta postala ne-električna,“ mi odgovori.

Ponovil je še večkrat te poizkuse, in ko sem videl, da se je dobro prepričal o istinitosti teh prikazni, sem ga vprašal, če mi jih zna razlagati.

„Upam,“ mi odvrne in začne razlagati: „Kakor se vidi, postanejo elektroskopi neelektrični, če se provzroči, da se negativna elektrika enega elektroskopa združi z enako množino pozitivne elektrike drugega.“

„Kako si pa spoznal, da je imel vsak elektroskop enako množino elektrike?“ ga prekinem.

„No, iz razstoja listkov, ki je bil pri obeh elektroskopih enak,“ se začudi, da sem ga to vprašal.

„Neelektrično telo,“ je nadaljeval, „ima tedaj obe elektriki v enakih množinah. Ako približamo neelektričnemu telesu negativno elektriko, potegne ta v svojo bližino njegovo pozitivno, negativno pa odbija. Ni li tako?“

„Tako je, da! Negativno elektriko odbija, zaradi tega se ta oddalji, kolikor mogoče, in če ji damo priliko, tudi uide v zemljo. Glej, še enkrat približam elektroskopovim palicam električni pečatni vosek; ko se dotaknem s prstom palice, padejo le listki drugega elektroskopa; listki prvega ostanejo razkoračeni. Ostala je tedaj pozitivna elektrika sama, ki se razširi po obeh elektroskopih, ko odstranim vosek. Razumeš sedaj one čudne prikazni?“

„Razumem jih, hvala lepa. Sedaj lahko grem!“ reče in odide.

Kmalu nato sem slišal vpitje: „Ujet je, ujet je begun! Vojaki, po orožje! Pripravite se, da ga ustrelimo, kakor smo določili.“ Skozi okno sem videl, kako so leteli vojaki od vseh strani proti nesrečni žrtvi, proti Slavku. Hotel jim je uiti, ko so ga pa vsi obkolili, se je moral vdati kruti usodi. Odvedli so ga v lopo, kjer je moral stopiti ravno na tisti sod, ki je hotel na njem — kakor so pravili — s svojimi vražami premotiti zveste vojake. Zvezali so mu roke in zavezali oči. Za deset korakov od njega so se postavili v vrsto štirje najboljši strelci; drugi pa so stopili v krog in so pazili, da se je vršilo vse pravilno. Poveljnik Petrček je strelcem ukazal nabasati puške, meriti in — ustreliti. In ko je počilo, se je Slavko zgrudil mrtev na sod.

(Dalje.)

▷ Ljubi maj, krasni maj! ◁

Premodre glave.

Po narodni smešnici spisal *Silvester K.*

XV.

abržani so se kot preprosto ljudstvo tudi oblačili jako preprosto. Kaj je imenitna noša, še vedeli niso, no — in če je bil en rokav daljši ali širji od drugega, tedaj tega še opazili niso. Njihov vaški krojač je delal obleko brez vsake mere le v štirih oblikah, namreč za dolge in kratke, debele in suhe ljudi. To je bilo seveda prav lahko delo.

Nekoč pa je vendar pretil zabrški noši pogin. Vaški krojač se je že pripravljajl iti z beraško palico po svetu; toda Bog je preobratneže občutno kaznoval za njihovo predrznost. Kako pa? Dogodek je tako imeniten, da ga moram pripovedovati.

V potoku, ki teče mimo Zabrdra, je svoje dni živelo nekaj rakov. Bilo jih je jako malo, tako malo, da jih Zabržani še poznali niso. Eden največjih rakov, ki mu je bila usoda odločila v zabrški zgodovini igrati eno najimenitnejših ulog, pride nekoč v roke Zabržanu, ki se je izprehajal ob potoku. Zabržan gleda začuden zanimivo, s škarjami obdarjeno in z dolgimi brkami okrašeno živalco in jo nese domov.

Ko se novica o najdeni stvarci raznese po vsi vasi, hiti seveda mlado in staro skupaj in drvi v občinsko dvorano, kjer je na obširni mizi počival slavnj rak. Mislite si lahko, v kaki zadregi so bili vaščani; niso si namreč znali raztolmačiti, kdo ali kaj je čudna stvar, tudi niso vedeli, kaj je in pije, odkod je in kam gre. In vendar jih je ravno to toliko zanimalo.

Naposled se v svojem mnenju vendarle zedinijo. Prepričani so bili, da je ta stvar imeniten krojač, ki je prišel na svojem potovanju do zabrškega potoka, katerega pa so sami imenovali reko, kjer pa ni našel mostu čez vodo.

„Ta gospod mora biti dober krojač, ker ima dvoje škarij!“ so menili starejši možje.

„Boljši krojač je gotovo od našega, ki ima samo ene!“ so prikimali nekateri zabrški gospodiči.

„Seveda, seveda!“ so rekali zopet drugi, „krojač, ki gre na potovanje, mora gotovo umeti dobro svoje rokodelstvo!“

„Bolje gotovo kot naš polslepi vaški krpar!“ so pristavljali drugi, ki niso bili zadovoljni z vaško nošo.

Domače noše nevoljni mladeniči nagovore takoj župana, naj prosi tujca, da ostane nekaj časa v Zabrdru in jim naredi nekaj obleke po najlepšem kroju.

Župan — vedno voljan ustreči svojim podložnikom — stopi k mizi, zaukaže po dvorani splošen molk, se postavi samozavestno kot najvažnejša vaška oseba pred raka, si zaviha svoje ščetinaste brke in začne govoriti:

„Vaše blagorodje — slavni gospod krojač! Da ustrežem prošnji svojih mlajših sosedov, ki jim gre povsod za napredek, se vas predrznem, slavni gospod, nadlegovati z najponižnejšo prošnjo. Ako vas je blagorodna volja, ostanite pri nas in naredite nam nekaj obleke po najnovejšem kroju. Obljubimo vam svojo vdanost, lepo plačilo, izvolitev za častnega občana slavnega Zabrd in preskrbovanje z vsem potrebnim. Ako ustrezete naši ponižni želji, nam blagovolite odgovoriti ali vsaj dati kako znamenje!“

Ni čudo, ako je ta govor ganil molčečega raka in ga napotil, da je začel pridno odpirati svoje škarje, kar so si Zabržani tolmačili tako-le:

„Le hitro mi prinesite nekaj blaga za prerezovanje, sukna ali platna! Prav zadovoljen sem z vašimi obljubami in hočem delati!“

Že v prihodnji četrturi je ležal velik kos najfinejšega sukna na mizi. Ker se pa rak nič ni pripravljaj k delu, reče župan:

„Veste kaj, dragi sosedi! Imenitni gospodje nikdar ne delajo sami; oni le kažejo, izdelujejo pa drugi. Pojdite po vaškega krojača. Ta naj pride s svojimi škarjami in naj prirezuje po gospodovem navodilu.“

Kmalu stoji trepetajoči pomagač pred visokorodnim in veleumnim gospodom. Ta se je bil že naveličal vednega čepenja na mizi; začne torej laziti in koracati po razgrnjenem suknu. Krojač pa, misleč, da gospod rak že kaže, začne pridno rezati za njim — rezati, da mu je zaradi telesnega napa, še bolj pa zaradi duševne sile kar kapalo od čela.

Pridno in dolgo je hodil gospod rak po suknu, pridno in dolgo je rezal tudi krojač, dokler ni bilo razrezano vse sukno in — popolnoma zanič.

Razburjeno ljudstvo, razkačeno zaradi prevare in razsrjeno zaradi velike škode, obsodi nesramnega in škodoželjnega tujca na smrt. Po dolgem presojevanju — nekateri so ga hoteli obesiti na vislice, a drugi so o pravem času še zapazili, da nima vratu; nekateri sežgati, a ta smrt se je zdela zopet drugim prenagla in premalo mučna — obsodijo ga na smrt — v vodi.

V slovesnem izprevodu neso obsojenca, ki pa ni kazal nobenega kesa in je še vedno porogljivo odpiral svoje škarje, do najglobokejšega tolmana v domačem potoku in ga vržejo vanj. Rak seveda, ko se je čutil v svojem domovanju, udari veselo z repom po vodi. Zabržani pa pokimajo z glavami, rekoč:

„Mora biti res huda smrt, ker tako bije!“ Potem se vrnejo zamišljeni domov.

XVI.

Kateri izmed mladih čitateljev še ni nič slišal o narodu raztrganih potepačev, ki je raztrošen po vsem svetu in koraka ali se vozi od kraja do kraja ter nadleguje kmetovalce? Hu — kako se na kmetih otroci boje takih družb, kadar se po vasi sliši glas: „Cigani gredo!“

Tudi v Zabrd je prišla nekoč ciganska družba, ki je kakor ponavadi ostala zunaj vasi. Da bi nakrmil konje, vzame eden izmed ciganskih možakov koso in pokosi nekaj zelene krme na precej oddaljenem kraju, kjer je rasla najlepša trava. Ker se misli kmalu vrniti, pusti koso v travi.

Kmalu potem privede nesreča tamkaj mimo zabrškega vaščana, ki z glavo kimaje postoji in ogleduje, koliko trave manjka. Kmalu zapazi tudi koso. Ker je ne pozna, meni, da je žival, ki je popasla toliko trave in naredila na travniku precej škode.

Njegov prvi in nujni pot je v vas, kjer z močnim glasom privabi vse prebivalce na cesto in jim pove, kaj je videl čudnega. Zabržani, ki so se bali za lepo travo, sklenejo, da se morajo takoj podati na lice mesta in žival ali ugonobiti ali pa jo vsaj ujeti.

Ko pridejo do kose, katere držaj je molel kvišku, tako da je bilo rezilo obrnjeno navzgor in skrito v travi, hočejo takoj privezati nevarno žival. Pa — oj, smola! Eden najpogumnejših, ki je hotel vreči zanjko črez kosišče, se približa preveč travo grizoči živali in stopi z boso nogo na rezilo. S strašnim krikom in vzklikom: „Bežite, bežite! Grize, grize!“ skoči nastran in pokaže močno krvavečo rano.

Kar je strahopetnežev, pobegnejo takoj z nenavadno naglico, le župan in nekaj najpogumnejših ostane in od daleč opazuje hudobo. Samo ti majhni množici ni popolnoma upadel pogum in v svoji požrtvovalnosti za domovino si podajo junaki roke in obljubijo pustiti rajši življenje kakor pa zbežati.

Dolgo časa so se posvetovali in se pričkali, kaj bi se dalo storiti. Naposled jih nekaj hiti v bližnji gozd ter se kmalu vrne z butaro hlodov in vrbovih vej. Iz tega gradiva je kmalu narejen plot okolo kose. Da so delali previdno, je umljivo.

„Tukaj ven pa že ne more!“ reče še župan, in lahkega srca se poda junaška truma domov.

Črez nekaj časa pride cigan nazaj. Ko vidi plot okolo kose, se začne glasno smejati. Da bi pa Zabržanom ne skalil veselja, vzame samo koso, kosišče pa, ki itak ni bilo mnogo vredno, pusti v plotu.

Mnogo let so pokazovali umni vaščani ujeto žival vsakemu tujcu, ki je potoval mimo, dokler ni kosišče naposled strohnelo. Spomin na ta dogodek pa živi še zdaj med Zabržani in je za večne čase zapisan v spominski knjigi, ki je shranjena v občinski dvorani.

Kaj se je zgodilo?

*Kaj se je zgodilo? . . .
Prej je vse živelo,
vriskalo in pelo;
vse tako je bilo*

*kakor šumen pir —
zdaj pa tolik mir!
Ali iznenada
prišel je bav-bav*

*in življenje hrupno
vtaknil v svoj rokav?
To bi bilo joj!
Skrij se in se boj!
Spanček je prizdehal,*

*dečka je objel,
ta je z vriščem nehal,
oni spat ga del.
Nič nas ne skrbi —
Bruno mirno spi!*

E. Gangl.

Poučne razprave o jubilejskih znamkah.

Piše Janko Polák.

II.

a znamki za dva vinarja vidimo slavno cesarico Marijo Terezijo. V laseh ima zlat venec, v ušesih pa ima dragocene uhane. Njen obraz je lep in duhovit. In lepa in duhovita je bila ona res.

Vojevala je mnogo vojn. Najimenitnejši vojskovodje izza Marije Terezije so Daun, Laudon in Trenk. Golo-bradi dragonci princa Linjskega in pa red Marije Terezije sta spomina izza teh vojn. — Imenitnejše nego vojne je kulturno delo. In z ozirom na to delo je prekosila svojega očeta. Najprej je začela urejevati državo. Uvedla je samodržstvo, za tiste čase najboljšo vladno obliko. Zakaj omejila je oblast plemenitnikom. Spisati je dala kazenski zakonik ter odpravila vse mučilnice. Z ozirom na vse to ima največ zaslug pisatelj Sonnenfels.

Tudi za kmetiški stan je storila mnogo. Res je, da si ga ni upala osvoboditi povsem, toda dala mu je varuhe v okrajnih gospodstvih, ki so imele nalogo, braniti kmeta nasilja in mu iti pri odkupnini iz sužnosti na roko. Huda kazen je zadela tistega, ki bi se drznil protiviti tej naredbi. Za njenega vladanja so razdelili zemljišča in po teh tudi davek na vse stanove. Prizanesla ni ne plemenitnikom ne nikomur drugemu.

Obrtnost in trgovstvo sta cvetela silno lepo. Česko platno so izvažali na Španško. Brnsko sukno je slovelo po vsi Evropi. V Trst je priplulo na leto čez 6000 ladij. Naše ladje pa so plule noter v Vzhodno Indijo. Ustanavljala je tvornice in odpravila colnino med domačimi deželami.

Glavno njeno delo pa je gotovo šolstvo. To je bilo silno zanemarjeno. Slavna cesarica pa je vedela, da tiči vsa sreča samo v naobrazbi. In začela je ustanavljati šole. Pri tem delu ji je šel na roke razumni Felbiger. Po pravici jo imenujemo mater ljudskega šolstva naše države. Za povzdigo dunajskega vseučilišča pa ima največ zaslug njen zdravnik Swieten.

Tudi slovstvo je cvetelo za njene vlade. Pod vodstvom že omenjenega pisatelja in kritika Sonnenfelsa se je povzdignilo dunajsko dvorno gledališče nad vsa druga gledališča v Evropi.

Izmed glasbenikov so najimenitnejši Gluck, Haydn in Mozart.

Podpirala pa je tudi stavbarstvo, kiparstvo in slikarstvo. O vsem tem nam priča grad Schönbrunn pri Dunaju.

Slavna cesarica Marija Terezija je bila poročena s Francem Lotarinškim. Odtod izhaja rod habsburško-lotarinški. Prvi tega rodu je bil njen sin Jožef II., ki je gotovo eden največjih in najslavnejših vladarjev, kar jih pozna svetovna zgodovina.

III.

Za blagost svojih narodov stori največ vladar, ki se malo bojuje. In tak vladar je bil sin slavne cesarice Marije Terezije, ki ga vidimo upodobljenega na znamki za tri vinarje.

Z obraza mu čitamo odločnost, ki mu je nakopala toliko sovražnikov.

Kot samostojen vladar je zavladal cesar Jožef II. v avstrijsko-ogrskih deželah šele po smrti svoje matere. Skupno s švojo materjo pa je vladal kakih petnajst let. V tem času se je bavil ponajveč s preosnovo vojaštva. Pri tem delu mu je bil največja opora Lasi. Izvzemši zanimivih potovanj je omeniti izza te dobe pridobitev Galicije, Bukovine in precejšnjega dela Bavarske ob reki Ini. Rad bi bil zamenil Belgijo za Bavarsko in hrepenel je tudi po Solnograškem in Virtemberškem. Vse lepe načrte mu je prekrizal pruski kralj Friderik II.

Boja cesar Jožef II. ni hotel, in ostalo je vse pri starem. In posvetil je vso pozornost svojemu cesarstvu.

Vajeti samodržstva je precej napel. Deželnim stanovom je odvzel vso oblast. Tudi kronati se ni hotel dati za češkega in ogrskega kralja. Kroni ravnokar omenjenih kraljestev je velel prinesiti na Dunaj. Ustanovil je uradniški stroj, ki je delal samo na povelja z Dunaja. Nemškemu jeziku je dal veljavo, ki je zaradi nje danes toliko boja. Od uradništva je zahteval veliko. A bil mu je sam najlepši zgled. Hvaležne pa mu morajo biti posebno uradniške vdove in sirote. Zakaj on jim je nakazal prve penzije.

Vso senčno stran njegovega vladanja pa obseva zlato solnce svobode, ki je plulo toliko let pod svinčenimi oblaki trde sužnosti.

Kmeta je osvobodil skoraj povsem. Sam je nekoč oral in pokazal s tem, kako visoko ceni kmetiški stan. Da ga povzdigne tudi na Ogrskem, je naselil tamkaj obilico Nemcev. Obrt so povzdignile posebno zveze s Holandsko, Angleško, Italijo in Švico. Trgovstvo pa je povzdignil zlasti s tem, da je obnovil in utrdil zvezo z Vzhodno Indijo. Dal je tudi zgraditi obilico cest. Suknarstvo in platnarstvo se je silno razvilo za njegove vlade. Da pokaže, kako zna ceniti domačo obrt, se je sam oblačil v domače platno in sukno in zahteval to tudi od svojih dvorjaničev in dvorjanic.

Velikanskega pomena je njegov odlok z ozirom na prostost veroizpovedanja. Takrat so dobili tudi Judje prvokrat svoje priimke. Omejilo pa se jim je kupčijstvo in lotiti so se morali tudi obrti in kmetijstva.

Silno se je dvignilo šolstvo za njegove vlade. Kjerkoli je ustanovil nove župnije, povsod je ustanovil tudi šole in s tem dokazal, da le v izobrazbi tiči moč narodov in vladarjev. Uvedel je šolsko obveznost. Ubožnim je odpisal šolnino. Učiteljem je zvišal plače in s tem dokazal, da je delavec prosvete vreden večjega plačila, nego pa so domnevali nekateri.

Mnogokrat čujemo tožbo, da je cesar Jožef II. razpustil toliko in toliko samostanov. A ljudje radi pretiravajo. In tako tudi tukaj. Razpustil je samo take samostane, ki človeštvu niso bili v prid. Vse druge je pa pustil.

Na svojih potovanjih, ki smo jih omenili že zgoraj, si je nabral neizmernih zakladov uma. A ti zakladi niso spali v njegovi duši spanje mrtvih, temveč so oživel in zablesketali v obliki bolnic, sirotišnic, zavodov za slepce in gluhoneme, zavodov za potepuhe, pa tudi zavodov za brezposelne, ki brezposelnosti niso zakrivali sami. Za gluhoneme ga je navdušil francoski duhovnik de Lepê, ki je izumitelj znamenj za govor gluhonemih. V „Jožefinu“ pa so

se izobraževali vojaški zdravniki, ki jih je za vojno tako rado primanjkovalo. — Zadnji dnevi velikega Habsburžana so bili grenki. Zapletel se je po krivdi ruske carice Katarinè II. v vojno s Turki. Bil ni posebno srečen. Bolj nego to pa so ga potrli upori Ogrov, Tirolcev in Belgijcev. In moral je preklicati marsikaj, da jih je pomiril. To ga je potrlo še bolj.

„Če mislite pesniti o meni, pesnite o knezu, ki svojih dobrih naprav pri najboljši volji ni mogel uresničiti!...“

To je rekel sam nekemu pesniku.

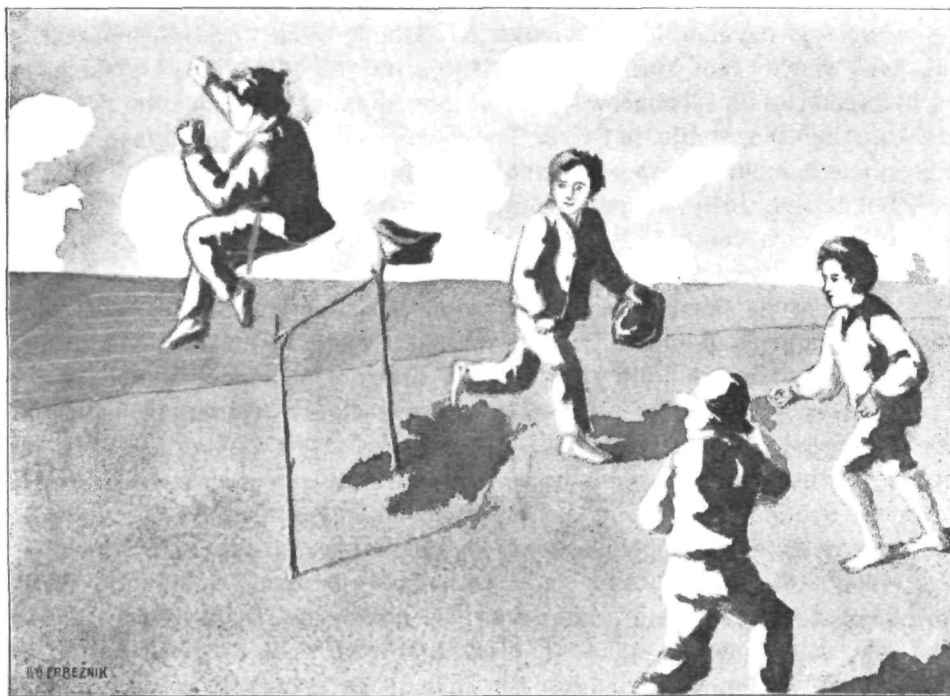
„Povejte mi resnico!... Saj se ne bojim smrti!“

„Veličanstvo, smrt je neizogibna!... Nastopi lahko vsak trenutek!“

To je bil konec pogovora z njegovim zdravnikom štirinajst dni pred smrtjo. Zdravnik je dobil za nagrado za svojo odkritosrčnost še tistega dne 20.000 kron in bil je povzdignjen v plemski stan.

Takega čina je bil pač zmožen samo vladar Jožef II., ki ni vladal dolgo, a je vladal samo v prid svojih narodov, ki jim je vsem odprl v znamenju velike ljubezni celó svoje carske vrtove.

Zato pa je in ostane ljubljenelec vseh avstrijskih narodov.

▷ V skoku ◁

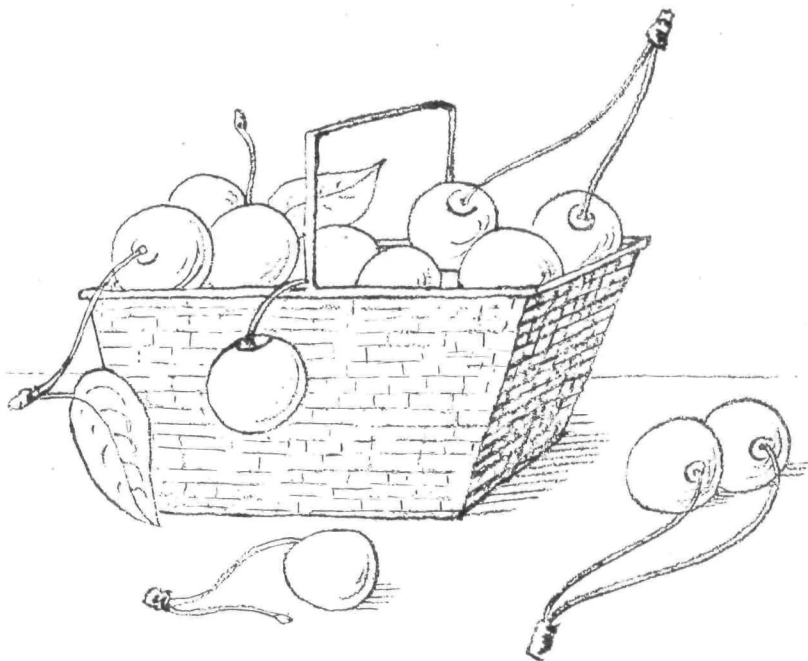

Mladi risar.

Priobčuje *Albert Sič*.

Da ustrežem Frančku in Rozini kakor tudi drugim mladim risarjem, podajam tu košarico črešenj, ki bodo meseca maja v resnici že tudi naprodaj. Prerišite to risbo in če vas veseli, jo tudi slikajte, saj so vam barve črešenj, listov, pecljev in košarice itak znane. Ko

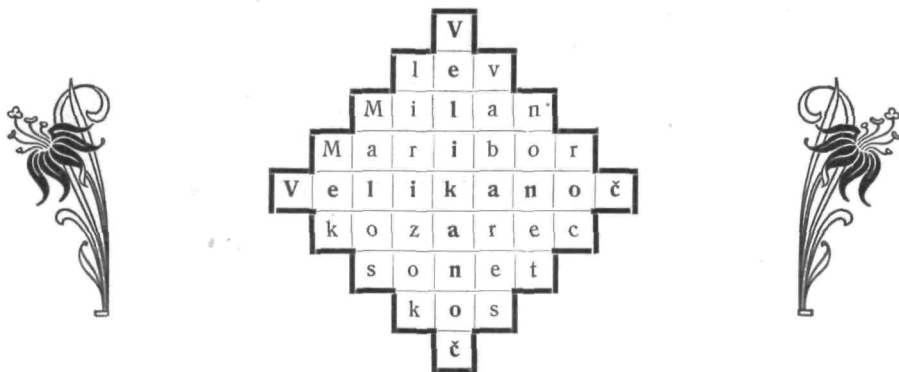

dobite pa črešnje že na trgu, pa prosite svoje ljube starše, da vam jih kupijo, potem pa jih naložite tudi vi v kako podobno košarico, na krožnik ali pa kar na mizo in poizkusite jih narisati in naslikati po naravi. — Ker ste tako pridni risarji, vam pošljem kmalu zopet kaj novega.

Rešitev demanta v četrti številki.

Velika noč.

Prav so ga rešili: M. Danica Žnideršič, učenka v Ilirski Bistrici; Zdenka, Metod, Boris, Halka in Dušan Pirc v Kranju; Ida Svetina, učenka v Pliberku; Ivan Toporiš, učenec II. razr. v Ribnici; Matevž Skaza, Karel Potočnik, Ignacij Legvart, Mihael Brezlan, Janez Kovše, Alojzij Potočnik, Ignacij Ravnak, Mihael Laznik, Konrad Morek, Alojzij Udrinek, učenci II. razr. na Frankolovem pri Vojniku; Helena Oman, Jožef Petrič, Jožef Schnablegen, Jožef Osvald, Martin Branc, Franc Cuznar, Karolina Müller, Angela Stojan, Alojzij Kopavnik, učenci in učenke II. razr. v Ratečah (Gor.); Sandka in Vidica Šamsa v Ilirski Bistrici; Mara Stukelj, Podpečan, Alojzija Selčan, Marija Žerdoner, Katarina Naglič, Bobik Marija, Terezija Matezl, Kristina Medved, Terezija Jošt, Julijana Zontič, učenke II. razr. na Frankolovem pri Vojniku; Danica in Ljudmila Lederhas, učenki v Ljubljani; Pavel Žmavec, učenec v Ljubljani; Darinka Žmavec, učenka v Ljubljani; Sedminek Marija, učenka v Letušu; Ludovik Kamler, Anton Korošec ml., Janez Kranjc, Neža Kamler, Kristina Fažman, Roza Kocbek, Marija Kranjc, učenci in učenke pri Sv. Barbari; Henrik Vrabl, Lojze Domajko, Ivan Onišak, Marko Kegl, Franc Budja, Viktor Jarc, Jožef Farkaš, Jožef Kardinar, Matija Marinič, Fric Babič, Karel Košar, učenci V. razr. pri Sv. Križu na Murskem polju; Amalija Stuhec, učenka pri Sv. Križu; Jože Bežek, učenec v Trnovem; Milena Flis, učenka v Škofji Loki; Bogomir Arko, učenec v Ribnici; Karel Weinhardt, učenec II. razr. pri Sv. Doroteji blizu Ptuja; Josip in Jelica Rebek v Ljubljani; Slavko Bezjak in Jakob Hojnik, učenca v Sv. Tomažu pri Ormožu; Janko Debelak, dijak I. b. razr. I. d. g. v Ljubljani; Eleonora, Lidiya in Palmira Straussgitl, učenke v Bovcu; Franci Rendl, učenec v Brdu; Tonček Sivka, učenec v Sv. Jurju ob juž. železnici; Franc Krenner, učenec v Kranju; Kopriwa Marija, Kosmač Marija, Kunstelj Marija, Macher Marija, Mally Danica, Mayer Anka, Munda Ana, Munda Marija, Naglas Jelica, Obrekar Silva, Pauletič Josipina, Perušek Marija, Bajželj Avgusta, Debevec Lija, Flis Vera, Hribar Dragica, Hudovernik Zora, Janežič Emilija, Jelovšek Ana, Josin Magda, Kessler Slava, Kessler Vera, Kobal Ana, Komotar Nadina, Petrovčič Stana, Podgoršek Leandra, Pretnar Ivanka, Reich Hilda, Rohrmann Vera, Ružička Ida, Sever Franciška, Simčič Marija, Suša Angela, Tominšek Emilija, Vončina Dragotina, Wolf Ana, Župnek Milena, gojenke dekliškega liceja v Ljubljani; Janez Trauner, Franc Goričar, Franc Šoster, Franc Cizej, Štefan Šmon, Helena Javornik, Terezija Grabner, Kristina Potočnik, Ana Svetko, Marija Dobnik, Marija Šober, Marija Vilfan, Neža Klančnik, Jozefa Šmon, Marija Novak, Alojzija Bukovec, Julika Mlogu, Francka Ramšak, Marija Pader, Marija Puncer in Antonija Javornik, učenci in učenke I. razr. v Letušu; Ludovik Černež, učenec IV. razr. v Grižah; Stojzlava Vremec, učenka dekliškega liceja v Trstu; Milko Naglič, učenec v Ljubljani; Štrman Julia, Ivanuša Marija, Kumer Rozalija, učenke v Svetinjah pri Ormožu; Ana in Ljudmila Laurič, učenki IV. razr. na Vranskem; Minka, Slavka in Franček Zacherl v Ljutomeru; Antonija Schiffrer, učenka IV. razr. v Ribnici; Josip in Adolf Ivanc, učenca v Sodražici; Emma Christof, Matilda Schunko, Marjeta Logar, Marjeta Pavlovčič, Alojzija Rovar, Ivana Godeša, Marija Rupnik, učenke, Karel Schunko, učenec v Planini; Pavla Novak in Marija Peterman, učenki II. razr. v Kranjski gori; Verdonik Antonija, Pepelnik Antonija, Marušek Kristina, Hojnik Marija, Pipuš Katarina, učenke IV. razreda v Selnici ob Dravi.

Pomotoma so izostali v IV. številki sledeči rešilci: Lea Potočnik, učenka v Retečah; Franc Škrjanec, Janez Jesenik, Jožef Šijanec, Janez Lašič, Franc Rudolf, Feliks Bradan, Pavel Kosi, Alojzij Pušenjak, Alojzij Babič, učenci, Šoštarč Terezija, učenka v Stari cesti.

Ljubi gospod Doropoljski!

Zdaj je zopet čas, da Vam pišem. Velika noč se bliža. Najprej Vam želim vesele velikonočne praznike. Vsako leto hodim k stricu in k teti po pirhe. Lani sem dobila ragljo, da ragljam, kadar se zvonovi odpeljejo v Rim. Kako se kaj imate? Ali imate že kaj potic pečenih? Pri nas bomo pekli samo rozinko in medenko, pa bosta še te dve premalo namazani, vsaj zame že!

Vas pozdravlja Vaša

Anica.

Odgovor:

Ljuba Anica!

Pri nas nismo nič pekli potic, ker imamo rajši navaden kruh. Pri nas bi torej ne bilo zate, saj se Ti še rozinka in medenka zdita premalo. Hm! To se vidi, kako se Ti godi dobro, sladkosnednica! Kako se kaj imam? Dokler je kaj kruha, ni še nič hudega.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Po „Zvončku“ sem zvedel za Vaše prijateljstvo do mladine. Zato sem se tudi jaz odločil, da Vam kaj pišem. — Doma sem v Gornjih Dulah, star poldvanajsto leto, obiskujem v šoli drugi razred, drugi oddelek. Rad bi šel v višje šole in upam, da se mi izpolni ta želja.

S spoštovanjem

Josip Cerovšek.

Odgovor:

Ljubi Josip!

Praviš, da bi šel rad v višje šole. Prav je tako! Želim od srca, da se Ti izpolni to upanje. Pogum velja. Ta Te naj nikdar ne ostavi, potem gotovo premagaš vse težave!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Na vrtu sem naredila sneženega moža. Imel je velik nos. Pri delu pa mi je pomagala moja sestra Cenka. Jaz bom kmalu 10 let stara.

Tončka Schiffrerjeva v Ribnici.

Odgovor:

Ljuba Tončka!

Odgovor na Tvoje pismo se je nekoliko zakasnil. Časili je toliko dela in skrbi, da ni čuda, ako prezrem kako ljubeznivo pisemce. Zato mi oprosti to zamudo! — Sedaj gotovo ni več Tvojega sneženega moža in njegovega velikega nosu; solnce ga je popilo, kaj ne? Gotovo pa imaš sedaj na vrtu drugega dela dovolj. Ako hočemo, da je vrt lep, ga moramo skrbno obdelovati. Ali veš, da je vrt spomladi slika Tvojega mladega življenja?

*

Velecenjeni gospod!

Oprostite mi, da si dovoljujem nadlegovati Vas s temi vrsticami.

Toda ob času oživljajoče se prirode in ob pogledu na dišeče vijolice, rumene trobentice in bele zvončke se mi širi srce in spominjam se tudi neznanih prijateljev — prijateljev mladine. Želim Vam prav veselo Veliko noč z vdano željo, naj Vas ohrani Večni še mnogo, mnogo let.

Presrčno Vas pozdravlja s spoštovanjem

Fani Preskerjeva,

učenka VI. razreda ljudske šole v Rajhenburgu.

Odgovor:

Ljuba Fani!

Lepa hvala za voščilo k Veliki noči! Res je: Kadar se odeva priroda v cvetoče krilo,

takrat zapolje kri živahnejše po naših žilah. Ves svet je lep, pomlajen, prerojen. Spominjamo se vseh, ki jih imamo radi, vsem privoščimo tisto srečo, ki jo čutimo sami. Tako tudi jaz. Komu jo privoščim? Vsem, ki so prijatelji in prijateljice „Zvončka“.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Sedaj Vam pišem o svoji mladosti. Hodim v gozd in gledam mlado življenje. Vse cvete in se veseli. Otroci skačejo po zeleni trati. Potoček veselo šumlja. Vijolice se skrivajo za grmom. Gozdič zeleni. Trobentice trobijo. Na travniku raste mnogo cvetic. Ogledujem čebelice, ki letajo po pisanih cveticah. V gozdu poslušam ptičke, ki pojo veselo pesem. Ker je pomlad tako lepa, se je veselim. Skačem na trati pred cerkvijo, pojem in trgam cvetice. Stara bom šele sedem let. Ne morem Vam pisati lepšega pisemca, ker sem še premala!

Zelim Vam vesele velikonočne praznike!

Prosim, odgovorite mi, jaz se že tako veselim, da kar trepečem.

Vdano Vas pozdravljam!

Kristina Schullerjeva.

Odgovor:

Ljuba Kristina!

Ni mi treba lepšega pisma nego je Tvoje. Saj razvidim iz njega, kako presrečno in nedolžno je Tvoje veselje. In to veselje je tudi moje veselje. Vesela si lepe pomladi, drugi se pa vesele Tvoje brezskrbne mladosti. In tako vlada v teh lepih dneh splošno veselje.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Kakor sem zvedel in bral v „Zvončku“, da jih Vam veliko piše pisma, tako bom jaz tudi pisal pismo Vam, čestiti gospod! Posebno me je veselilo, ko sem videl, da pišete tudi malim mladeničem. Le tako vrlo naprej! Da boste vedeli, kdo sem, Vam povem, da sem sin okrajnega glavarja v Litiji. Jaz sem učenec IV. razreda II. oddelka. Proseč za odgovor, sem Vaš vdani

Bruno Parma.

Odgovor:

Ljubi Bruno!

„Le tako vrlo naprej!“ kličem tudi jaz Tebi. Ker res rad odgovarjam tudi „malim mladeničem“, pričakujem, da me boš še večkrat razveselil s pismom. Prihodnjič mi povej, ako se učiš kaj glasbe. Tvoj oče je večšč glasbenik, tudi od Tebe bi bilo lepo, ako se kaj pobliže sprijazniš s to umetnostjo.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Prav rada prebiram Vaše prijazne odgovore v „Zvončku“. Želela bi, da tudi meni odgovorite. Mi imamo velik vrt, kjer se v lepem vremenu igramo. Na vrtu imamo ko-

košnjak. Letos smo dobili italijanske kokoši; te so tako pridne, da znesejo jajca vsak dan, tudi ob nedeljah. V kurniku so zaklopna gnezda, tako da se vsaka kokoš vjame, ko gre nest, in mama nam je naročila, da moramo jajca pobirati. Da bi jih bilo le dosti za pirhe! Razentega imamo tudi hlevček za kunce. V obeh stajah je po ena samica. Ena ima že mlade, ki so jako lepi. Krmiti jih moram s svojo sestrico. Naš ata ima na vrtu čebelnjak. Čebelice prinašajo dovolj medu za potice. Naš bratranec Ciril nam je prinesel golobe, in ata je obljubil, da napravimo golobnjak.

Priporoča se Vam

Ema Znidaršičeva, učenka v Trnovem.

Odgovor:

Ljuba Ema!

Pri vas pa je res lepo! Kokoši — in celo italijanske — kunci, čebele in golobi — ej, to je življenje! Slišal sem že, da se Tvoj oče kaj marljivo bavi s temi živalmi. Žal, da se Slovenci bolj ne pečajo z rejo tako koristnih živali, ki prinašajo dosti dobička in mnogo veselja. Iz Tvojega pisma tudi posnemljem, kako imate vse lepo urejeno. Snaga in red — to je, kar je pogoj dobremu gospodinjstvu.

*

Dragi gospod Doropoljski!

Danes smo dobili četrto številko „Zvončka“. Najbolje mi ugaja slika „Novo življenje“. Vedno čitam, da Vam otroci pridno pišejo. Jaz sem učenec II. razreda in sem že drugo leto naročnik „Zvončka“. Cel letnik pa mi je prinesel angelček za Božič. „Zvonček“ imam prav rad; težko pričakujem vsake številke „Zvončka“. Ravno tako moj brat Cirilček, ki je tudi učenec II. razreda. Ampak, ker sva skupaj v istem razredu, ne smete misliti, da je eden izmed naju zaostal. O, ne! Namreč sva dvojčka in se imava prav rada. Imamo tudi eno sestrico, ki se imenuje Nada. Pet let je stara; tudi ona prav rada gleda slike, čitati pa ne zna še. Prosim, gospod, odgovorite mi par vrstic na moje pismo. Zdaj Vas pozdravljam

Vaš vdani Metod Gabršček,
učenec II. razreda vadnice v Gorici.

Odgovor:

Ljubi Metod!

Taki prijatelji „Zvončka“ so moje veselje! Tako mlad, pa si že drugo leto njegov naročnik. Vem, oče Te ima rad, zato pa vedno skrbi, da Ti napravi kaj veselja. Ali tudi Ti tako? Praviš, da se imata rada z bratom Cirilom. Lepo je to. Pa se naj oglasi še Ciril in Nada tudi, kadar bo znala pisati. Izroči vsem moje pozdrave!

*

Na druga pisma odgovorim prihodnjič, ker mi je danes zmanjkalo prostora. Zahvaljam vse tiste, ki so mi voščili za praznike.